

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

1 Johdanto

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteutti vuosina 2025–2026 arvioinnin, jossa tuotettiin tietoa varhaiskasvatuksen kunnallisten järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien laadunhallinnan nykytilasta. Kyseessä oli ensimmäinen kansallinen arviointi, jonka tiedonkeruu toteutettiin Karvin ylläpitämällä varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmällä, Valssilla. Sekä varhaiskasvatuksen laadunhallinnan nykytilan arviointi että Valssi-järjestelmän hyödyntäminen arviointitiedon tuottamisessa liittyvät Karvin lakisääteisen tehtävän toteuttamiseen ja Koulutuksen arviointisuunnitelmaan (Karvi, 2024a) kirjatun laadunhallinnan tuen strategisen tavoitteen toimeenpanoon.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien laadunhallinnan nykytila on ajankohtainen ja merkityksellinen arvioinnin kohde. Kymmenen viime vuoden aikana varhaiskasvatukseen on kohdistunut lukuisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja opetussuunnitelmallisia uudistuksia, jotka ovat vaikuttaneet sekä palveluiden järjestämisen reunaehtoihin että toiminnan laatutavoitteisiin (Alila & Eskelinen, 2021). Kunnilla ja yksityisillä palveluntuottajilla on lisäksi laaja toimintavapaus arvioida tuottamaansa varhaiskasvatusta, minkä vuoksi laadunhallinnan käytännöt ovat Karvin aiemman selvityksen mukaan vaihdelleet paikallistasolla (Mikkola ym., 2017). Selvityksen sekä muun aiemmin tuotetun tiedon (mm. Alila, 2003; OECD, 2016) pohjalta varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmässä tunnistettiin tarve vahvistaa eri tasoilla tapahtuvan arvioinnin ja tiedontuotannon yhtenäisyyttä (Vlasov ym., 2018).

Tähän tarpeeseen vastaten Karvissa on kehitetty varhaiskasvatuksen arviointia ja laadunhallintaa pitkäjänteisesti ja tutkimusperustaisesti jo kymmenen vuotta. Laadunhallinnan tuki konkretisoituu Karvin ylläpitämässä Valssi-laadunarviointijärjestelmässä, joka on maksuttomasti kaikkien järjestäjien ja palveluntuottajien käytettävissä. Monissa kunnissa laatutyö on edennyt pitkälle, mutta kattava ja ajantasainen kokonaiskuva kuntien ja yksityisten toimijoiden laadunhallinnan tilasta on puuttunut. Kansallisella tasolla ei myöskään ole kerätty tietoa siitä, miten Valssi-järjestelmä nivoutuu osaksi tiedontuotantoa ja tiedolla johtamista.

Arvioinnin ensisijaisena tavoitteena oli tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen laadunhallinnan nykytilasta kansallisen tilannekuvan muodostamiseksi sekä paikallisen laatutyön tueksi. Saatua tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi varhaiskasvatuksen kansallisessa ohjauksessa, tiedolla johtamisessa ja henkilöstön täydennyskoulutuksen kehittämisessä. Lisäksi arviointi auttaa tunnistamaan, mihin laadunhallinnan tukea ja resursseja tulisi kohdentaa kansallisella, paikallisella ja pedagogisen toiminnan tasolla. Arvioinnissa tarkasteltiin myös sitä, miten toimijat hyödyntävät varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssia laadunhallintansa tukena. Tuloksia hyödynnetään Karvin tarjoaman laadunhallinnan tuen sekä Valssi-järjestelmän, sen arviointityökalujen ja arviointiprosessin kehittämisessä. Karvi on laatinut tulosten pohjalta suositukset laadunhallinnan vahvistamiseksi paikallisella tasolla varhaiskasvatuksen järjestäjille eli kunnille ja yksityisille palveluntuottajille.